

E DE HISTORISCHE PLAATS HUMBERGHAUS – HET VERHAAL VAN EEN FAMILIE

Didactische materialen E: Mogelijke antwoorden voor de groepsopdrachten

Uitgever en verantwoordelijk

Historische Vereniging Dingden
Heimatverein Dingden e.V.
Hohe Straße 1
46499 Hamminkeln - Dingden
Duitsland

info@humberghaus.de
www.humberghaus.de

*De documenten zijn intern in de school en
Gebruik alleen. Elke verspreiding of
Reproductie zonder uitdrukkelijke toestemming
erfgoededucatie vzw Dingden eV is verboden.*

GROEP 1: DE FAMILIE HUMBERG

MOGELIJKE ANTWOORDEN VOOR DE GROEPSOPDRACHTEN:

<i>Stel voor:</i>	<i>Notities:</i>
Het echtpaar Abraham en Rosalia Humberg	<ul style="list-style-type: none"> - Rosalia Humberg werd op 19 juli 1856 geboren en stierf op 2 juni 1916 in het Humberghuis in Dingden; ze trouwde op 17 januari 1882 met Abraham Humberg en was een lieve, behulpzame vrouw. - Abraham Humberg, gestorven op 22 augustus 1932 op 81-jarige leeftijd, is koopman, slager en veehandelaar, wordt beschouwd als een vrome, stabiele man, grondlegger van het Melkerijgenootschap en de vrijwillige brandweer. - 7 kinderen
Johanna Humberg	<ul style="list-style-type: none"> - Geboren op 9 januari 1883, had een bedrijf in linnengoed en stukgoed, was slechthorend en werd daardoor door de kinderen van Dingden uitgemaakt voorn“achterlijk”. - Werd op 10 december 1941 naar het getto in Riga gedeporteerd en daar ver moord.
Leopold Humberg	<ul style="list-style-type: none"> - Geboren op 4 november 1884, handelde vooral in paarden, heeft ook de slagerij voortgezet - Nam als soldaat deel aan WO1; hij ontving de “Zwarte Onderscheiding voor Gewonden”, het IJzeren Kruis 2e Klasse en het “Erekrus voor soldaten aan het front” - Werd als beleefd, vriendelijk en levendig beschouwd, maar zijn zus Johanna vond hem egoïstisch; hij was echter ook zeer energiek (vordering van zijn badge bij de Ouderenraad in het getto, vgl. brief in het boek op p. 34) - Sterft op 11 november 1942 op 58-jarige leeftijd in het getto
Frieda Humberg	<ul style="list-style-type: none"> - Geboren op 17 december 1889 - Werd schietkampioen in Ramsdorf - Trouwde op 22 juni 1920 met Adolf Terhoch - Leefde van de veehandel en de verkoop in de slagerij - Opende in 1921 een textielzaak - Vertrok in augustus 1939 naar Canada - Stierf op 27 februari 1957
Ernst Humberg	<ul style="list-style-type: none"> - Geboren op 7 februari 1893 - Was veehandelaar van beroep - Vertrok in 1939 naar Canada en werd boer - Stierf in 1957 in Canada
Wilhelm Humberg	<ul style="list-style-type: none"> - Geboren op 13 september 1895 - Was veehandelaar van beroep - Werd in 1926 schietkampioen in Ramsdorf - Trouwde in 1928 met Rosette Menko - Emigreerde in 1933 naar Nederland - Stierf op 31 maart 1944 in Riga

GROEP 2: 9 NOVEMBER VOOR DE FAMILIE HUMBERG

MOGELIJKE ANTWOORDEN VOOR DE GROEPSOPDRACHTEN:

<i>Hoofdvragen:</i>	<i>Notities:</i>
Onder welk excuus riep het naziregime op tot overtredingen tegen de joodse bevolkingsgroep?	<ul style="list-style-type: none"> - Aanslag op een Duitse diplomaat in Parijs door een joodse student op 7 november 1938 geeft het Naziregime aanleiding om tot overtredingen tegen de joodse bevolkingsgroep op te roepen. - SA kantoren in het gehele rijk worden opgeroepen om acties tegen joden te organiseren.
Welk doel hadden de overtredingen die in heel Duitsland plaatsvonden op 9 november?	<ul style="list-style-type: none"> - Joodse bedrijven moeten direct verwoest worden - Synagogen moeten in brand gestoken worden - Joodse symbolen moeten in beslag genomen worden - De brandweer mag niet ingrijpen
Wat gebeurde er in Dingden en Brünen in de Pogromnacht met de leden van de familie Humberg?	<ul style="list-style-type: none"> - Het huis van Ernst Humberg in Brünen werd geplunderd - Siegmund en Selma in Burgsteinfurt worden slachtoffer - In Dingden vindt de terreur pas op 10 november plaats - Het interieur wordt verwoest, spullen uit het huis worden op straat gesmeten - Leopold en Siegmund worden in eerste instantie gearresteerd maar daarna weer vrijgelaten
Welke andere vernederingen moest de familie Humberg verdragen?	<ul style="list-style-type: none"> - Ze mochten hun bedrijven niet langer voeren - Leopold moet op 10 december 1938 zijn rijbewijs inleveren, twee dagen later ook Siegmund - Op 10 februari beveelt het Kulturamt in Coesveld de verkoop van de grond van de Humberg familie - Vanaf 1 september 1939 traden nog meer beperkingen in werking: joden mochten bijv. alleen nog op bepaalde tijden van de dag het huis verlaten en alleen aankopen doen in specifieke winkels. Bovendien werden hun huizen steeds opnieuw doorzocht.

GROEP 3: DE SHOAH

MOGELIJKE ANTWOORDEN VOOR DE GROEPSOPDRACHTEN:

<i>Hoofdvragen:</i>	<i>Notities:</i>
Al vanaf 30.01.1933, de dag dat de nationaalsocialisten de macht grepen, begonnen de eerste pesterijen van joden. Benoem welke vernederingen de Humberg familie (niet alleen in Dingden) zelfs in deze eerste fase al moest ondergaan.	<ul style="list-style-type: none"> - 30.01.1933: SA mensen demonteren de bedrijfsnaamplaat naast de huisdeur - 31.03.1933: SA mensen versperren kopers de toegang tot het Humberghuis - Het in Dingden verschijnende NS districtscomité begint met stemmingmakerij tegen joden - Posters in de "Stürmer", een propagandamuurkrant van de nationaalsocialisten - Opmars van de Hitlerjugend voor de kerk en zingen van anti-joodse liederen - Sinds de Pogromnacht in november 1938 is de slagerij van de familie Humberg gesloten - Het Humberghuis werd verwoest - Joden mochten geen vak meer uitoefenen - De rijbewijzen van Leopold en Siegmund werden ingetrokken - Siegmund Humberg: huis in Burgsteinfurt werd vernield
Niet alle mensen in Dingden waren het eens met de aanpak van de nationaalsocialisten. Sommigen hielden contact met de Humberg familie. Hoe gingen de nationaalsocialisten met hen om?	<ul style="list-style-type: none"> - De schrijvers van de condoleancebrief naar aanleiding van de dood van Rosalia Humberg moesten zich voor de rechtbank verantwoorden - De leraar Spengler moest een boete betalen (100 RM) en werd als straf overgeplaatst
Benoem de leden van de familie Humberg die door de nazi's vermoord zijn!	<ul style="list-style-type: none"> - Johanna, Leopold, Wilhelm, zijn vrouw Rosette en hun kinderen Margot, Vera en Jakob, Helene Frank, haar man Abraham en haar zoon Siegfried
Beschrijf wat het woord "deportatie" betekent!	<ul style="list-style-type: none"> - Gedwongen verplaatsing/verhuizing - Transport naar kampen in Oost Europa - Veroorzaakte gevoelens van onmacht, gebeurt onder dwang, gescheiden worden van familie en vrienden - Lichamelijk geweld, geen hygiëne, levensgevaar, onzekerheid, angst
Maak een tijdlijn van 1933 – 1945 waarop de gebeurtenissen met betrekking tot de vervolging en vernietiging van de familie Humberg worden aangegeven.	

GROEP 4: DE SHOAH TOEGELICHT AAN DE HAND VAN HET LOT JOHANNA HUMBERG

MOGELIJKE ANTWOORDEN VOOR DE GROEPSOPDRACHTEN:

<i>Hoofdvragen:</i>	<i>Notities:</i>
Vind Johanna Humberg op de familiefoto en beschrijf haar!	- Tweede rij, tweede van rechts
Welke feiten over de deportatie van Johanna kunnen jullie opmaken uit het luisterstation in kamer 11?	- Er is maar weinig bekend over Johanna's deportatie en haar dood - Was 58 jaar oud - Na aankomst van de deportatietrein is er niets meer over haar te vinden
Door welke dienst werd Johanna's deportatie verordonneerd?	- Gestapo hoofdkantoor in Düsseldorf - Kantoor was gevestigd aan de Prinz-Georg-Straße
Waar werden de joden uit de regio Neder-Rijn bijeengebracht voor ze verder gedeporteerd werden?	- Het verzamelkamp was een voormalig abattoir in Düsseldorf
Beschrijf de foto "Afgevoerd"!	- Mensen op elkaar gepakt in een kleine ruimte - Koud gebouw - Vies - Mensen moesten op stro slapen
Wanneer kwam de deportatietrein aan in Riga?	- Op de avond van 15.12.1941 - Het was een koude winterdag
Markeer de stations van Johanna's deportatie op de kaart en teken de route die ze genomen zou kunnen hebben. Bereken hoeveel kilometer ze nu van huis is!	
Beschrijf de indrukken die Johanna moet hebben opgedaan bij haar aankomst in het getto.	- Ze kwam op 16.12.1941 in het getto aan - Johanna werd ondergebracht in de Düsseldorfer Straße - De woningen waren verwoest - Er stonden op sommige plekken nog maaltijden klaar op tafel die inmiddels bevroren waren - Het moet haar duidelijk geworden zijn dat hier mensen zonder pardon uit hun dagelijkse leven waren weggerukt.
Wat wordt in het getto bedoeld met "plaats maken"?	- Oktober 1941: de joden in het getto van Riga moeten vertrekken voor de aankomende deportatietreinen - Het kamp zat echter al overvol met joodse mensen uit Riga - Friedrich Jeckeln was verantwoordelijk voor de actie - Op 30.11.1941 liet hij 15.000 joden vermoorden in het bos van Bikernieki
Hoe ziet de executieplaats in het bos van Bikernieki er tegenwoordig uit?	- 2001: herdenkingsteken met granieten stenen die opgesteld zijn als gezinnen om de massamoord te herdenken

GROEP 5: DE SHOAH TOEGELICHT AAN DE HAND VAN HET LOT VAN HELENE FRANK, GEB. HUMBERG

MOGELIJKE ANTWOORDEN VOOR DE GROEPSOPDRACHTEN:

<i>Hoofdvragen:</i>	<i>Notities:</i>
Vind Helene Frank op de foto en beschrijf haar!	- Achterste rij, tweede van rechts
Wanneer kwam de SA naar de Humberg/Frankfamilie in Dingden en wat gebeurde er met de familie Frank?	- 9 november 1938: SA komt naar Ferdinand Vöckers, die hen de toegang weigert - Daarop schoten de mannen van de SA de familie Frank neer door het raam van de woonkamer.
Wat gebeurde er met Siegfried Frank nadat hij voor de eerste keer was opgepakt?	- Wordt opgepakt op 25-jarige leeftijd, wordt vastgezet in de brandweerkazerne van Gemen - Kan emigreren naar Nederland - Hij wordt desondanks het slachtoffer van de nazi-vervolgingen in Nederland - Wordt naar het kamp Westerbork afgevoerd
Hoe lang verbleef Siegfried in Westerbork en wat gebeurde er daarna met hem?	- Oktober 1938: Siegfried is een van de eerste bewoners van kamp Westerbork - Vanaf juli 1942 nemen de nazi's de leiding van Westerbork over, het wordt een doorgangskamp voor deportaties, onder andere naar Auschwitz - Siegfried verblijft ongeveer 4 jaar in het kamp en trouwt daar zelfs - Een "embargo" beschermt hem tot de herfst van 1944
Waar gingen Siegfried, Margot en Sophia naar toe?	- 4 september 1944: een van de laatste transporten vervoert de familie naar Theresienstadt, Siegfried moet daarna naar Auschwitz (sterft in Blechammer, een kamp iets buiten Auschwitz)
Welk lot overkwam Helene en Abraham Frank?	- 18 november 1941: evacuatiebevel voor "tewerkstelling" in het oosten -> deportatie naar een concentratiekamp - Staat gelijk aan een doodvonnis
Beschrijf de omstandigheden van hun deportatie.	- Bustransport naar Münster - Verzamelpunt was het Gertrudenhof aan de Warendorfer Straße/hoek Kaiser-Wilhelm Ring - Daar werden hen alle waardevolle en persoonlijke bezittingen afgenomen - Daarna werden ze met de deportatietrein verder vervoerd naar het oosten - Eerst naar een station in Osnabrück, dan naar Bielefeld, hier werden meer mensen in de deportatietreinen geladen - In het getto in Riga waren ze ondergebracht in de Bielefelder Straße
Markeer op de kaart de stations van de deportatie van Helene, Abraham en Siegfried en teken de route die ze genomen zouden kunnen hebben. Bereken hoeveel kilometer ze nu van huis zijn!	

GROEP 6: DE SHOAH TOEGELICHT AAN DE HAND VAN HET LOT VAN LEOPOLD HUMBERG

MOGELIJKE ANTWOORDEN VOOR DE GROEPSOPDRACHTEN:

Hoofdvragen:	Notities:
Wanneer zocht de SA Leopold Humberg op en wat overkwam hem?	<ul style="list-style-type: none"> - 10 november 1938 - Tijdelijke arrestatie - Blijft echter in Dingden, vertrouwt op de belofte dat hij gespaard zal worden omdat hij soldaat is geweest in WOI
Hoe veel tijd kreeg Leopold Humberg volgens de brief waarin hem de gedwongen uitzetting werd medegedeeld om het huis te verlaten? Benoem het eerste station van zijn deportatie.	<ul style="list-style-type: none"> - De brief werd hem op 14 juli 1941 toegestuurd met de eis dat hij op 15 juli voor 12 uur 's middags het huis uit moest zijn, hij had dus om precies te zijn maar een paar uur. - Hij trekt in eerste instantie in bij zijn zus en zwager in Velen
Wanneer werd hij naar Theresienstadt gedeporteerd?	<ul style="list-style-type: none"> - Hij wordt in Münster op het verzamelpunt in het Schüttenhof aan de Hammer Straße ondergebracht - Op 31 juli 1942 wordt Leopold met het laatst vertrekkende transport uit het Münsterland via Bielefeld naar Theresienstadt vervoerd - Theresienstadt ligt op 700km van Dingden
Welk beeld hadden de Nazi's de joden voorgespiegeld over Theresienstadt?	<ul style="list-style-type: none"> - "Welstandsgetto" ofwel luxe verzorgingstehuis - Er konden woningen/appartementen gekocht worden die helemaal niet bestonden - Zelfs het Internationale Rode Kruis werd voor de gek gehouden met trams die opnieuw ingericht waren voor een bezichtiging, bovendien was er een propagandafilm over het getto.
Hoeveel joden kwamen in de loop van het jaar 1942 naar het getto?	<ul style="list-style-type: none"> - Ongeveer 60.000 joden, daarom waren er van daaruit deportaties naar andere getto's of naar concentratiekampen
Hoe ging Leopold met zijn situatie om?	<ul style="list-style-type: none"> - Leopold is desalniettemin een man met zelfvertrouwen - Eist van de Raad van Oudsten dat hij zijn koffers terug krijgt
Wat waren de levensomstandigheden in het getto?	<ul style="list-style-type: none"> - Over het algemeen een slechte situatie - Vooral de voedseltekorten zijn buitengewoon problematisch - Doel: de joden uithongeren - Dwangarbeid, besmettelijke ziekten en moord waren de meest voorkomende doodsoorzaken in het getto, afgezien van honger
Wanneer stierf Leopold?	<ul style="list-style-type: none"> - Dwangarbeid, besmettelijke ziekten en moord waren de meest voorkomende doodsoorzaken in het getto, afgezien van honger

GROEP 7: DE SHOAH TOEGELICHT AAN DE HAND VAN HET LOT VAN WILHELM HUMBERG

MOGELIJKE ANTWOORDEN VOOR DE GROEPSOPDRACHTEN:

<i>Hoofdvragen:</i>	<i>Notities:</i>
Waarom vertrok Wilhelm al in 1933 met zijn familie naar Winterswijk?	<ul style="list-style-type: none"> - Nadat Hitler aan de macht is gekomen wordt het antisemitisme voelbaar sterker - Heeft al snel problemen met de nazi's en neemt daarom snel de beslissing om al in 1933 te vertrekken uit Duitsland
Wanneer en waarom veranderde de situatie daar voor hen?	<ul style="list-style-type: none"> - Vanaf eind 1938 - Gespannen economische situatie in Nederland leidde tot een gespannen houding jegens de vluchtelingen - Daardoor ook onder de Nederlandse bevolking toenemend antisemitisme - Nederland voert strengere vluchtelingenpolitiek in - De grenzen worden gesloten en in 1939 wordt het vluchtelingenkamp Westerbork in gebruik genomen
Wat veranderde in Nederland onder de Duitse bezetting?	<ul style="list-style-type: none"> - Vervolging van joden werd ook daar zeer openlijk ingevoerd
Wat gebeurde er op 10 april 1943?	<ul style="list-style-type: none"> - Alle joden uit de provincie moesten zich melden in Vucht - Op 31 juli 1943 wordt Wilhelm Humberg met zijn gezin naar Westerbork afgevoerd
Hoe was het leven in het kamp georganiseerd? Wat veranderde er op 1 juli 1943?	<ul style="list-style-type: none"> - In eerste instantie had het kamp een eigen bestuur en een eigen organisatie - De schijn van een normaal leven werd opgehouden, met een postkantoor, een school, een ziekenhuis, een eigen boerderij en muziek- en sportuitvoeringen - Er kwam echter een steeds groter tekort aan levensmiddelen - Dwangarbeid - Vanaf juli 1943: het bestuur werd overgenomen door de Duitsers - Westerbork wordt een doorgangskamp - Er rijden iedere week treinen naar de deportatiestations - Een maand nadat ze in Westerbork zijn aangekomen wordt de familie Humberg gedeporteerd naar Auschwitz
Welk lot overkwam Rosette en haar kinderen Margot, Jacob en Vera? Wat gebeurde er met Wilhelm Humberg?	<ul style="list-style-type: none"> - Margot, William en Rosette worden vergast in Auschwitz - Er zijn geen duidelijke omstandigheden over Wilhelm's dood bekend - Vermoedelijk is hij in Warschau gestorven
Wanneer werd het kamp opgedoekt?	<ul style="list-style-type: none"> - Canadezen bevrijden Westerbork op 12 april 1945

GROEP 8: DE EMIGRATIE (ERNST EN FRIEDA HUMBERG) EN DE FAMILIE HUMBERG NU

MOGELIJKE ANTWOORDEN VOOR DE GROEPSOPDRACHTEN:

<i>Hoofdvragen:</i>	<i>Notities:</i>
Benoem wanneer Ernst met zijn familie emigreerde en wanneer Frieda en Siegmund volgden.	<ul style="list-style-type: none"> - Ernst, Hilde en Ruth emigreerden op 31 maart 1939 - Ze varen van Liverpool naar Canada - Frieda, Adolf en Kurt en Rudi volgen op 28 juli 1939 - Wilhelm en Siegmund vluchten pas later op 29 maart 1940, op dat moment is emigratie bijna niet meer mogelijk
Waarom zijn er niet veel eerder veel meer joden gevlucht?	<ul style="list-style-type: none"> - Joden in Duitsland voelden zich vooral Duits - Ze konden vervolging in deze omvang absoluut niet voorzien - Ze hoopten dat het allemaal niet zo erg zou zijn, en dat de nazi's niet lang aan de macht zouden zijn - Op 12 maart 1941 maakt Adolf Eichmann een algemeen emigratieverbod voor joden uit de bezette gebieden bekend
Beschrijf hoe de familie van Ernst en Hilde Humberg hun vlucht georganiseerd hebben!	<ul style="list-style-type: none"> - Na de Pogroms van 1938 vlucht de familie naar Nederland - Van daar uit organiseren ze de emigratie naar Canada - Begin 1939 geeft schrijnwerkerij Klein-Wiele in Dingden de opdracht haar meubelen te repareren en in te pakken - Klein-Wiele levert de ingepakte meubelen aan een vervoersbedrijf in Duisburg, die alles in een grote transportkist verpakt. - Zo wordt de huisraad naar Canada verscheept - De transportkist werd later als tuinhuisje gebruikt
Waar vestigden de families van Ernst Humberg en Adolf Terhoch zich, en waar leefden ze van?	<ul style="list-style-type: none"> - Ernst en Adolf vluchten naar Winnipeg/Montreal en leven van de landbouw - Later runnen ze samen een boerenbedrijf
Vind de plaatsen waar de familieleden heen gevlucht zijn op de kaart!	
Wanneer werd er voor het eerst contact opgenomen met de nakomelingen van de familie Humberg in Canada?	<ul style="list-style-type: none"> - In 2003 heeft het Heimatverein het eerste contact opgenomen - Er is eerst contact geweest met Rudi en Kurt Terhoch, later ook met Ruth en Susan Muscovitch. - Het Heimatverein heeft het huis in 2008 gekocht en in 2010 geheel gerenoveerd
Welke nakomelingen hebben het Humberghuis tot op heden bezocht?	<ul style="list-style-type: none"> - In maart 1988 zijn Kurt en Rudi Terhoch in Dingden geweest en hebben toen ook het Humberghuis bezocht - Op 18 juli 2009 heeft Susan Muscovitch, de kleindochter van Ernst Humberg het huis bezocht, en op 5 juli 2011 bezoeken de nakomelingen van Kurt Terhoch (Liz Scully en haar zoon Sasha) Dingden.